

اندیشه اسلامی ۲

اهداف, ابعاد و قلمرو دین

سوال مهم : آیا با وجود نیروی عقل و دانش نیازی به پیامبران هست؟

پاسخ :

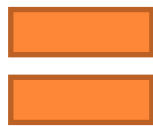
- خداوند حکیم است و حکیم کار عبث و بیهوده و ناقص انجام نمیدهد. (اندیشه اسلامی ۱)
- هدفمند بودن جهان یعنی هر موجودی مسیری برای رسیدن به کمال خود دارد
- اگر برای به هدف رسیدن یک مخلوق مقدمه ای لازم باشد که بدون آن ، رسیدن به هدف ناممکن و یا بسیار مشکل باشد ، خداوند از باب لطف و حکمتش آن مقدمه را برای مخلوق فراهم می سازد (قاعده لطف)
- عقل و دانش بشری نقاط ضعفی دارد که از توانایی آدمی برای درک همه ویژگی های مسیر (به ویژه قسمتهای مربوط به قیامت) کاسته است

آفات و ناتوانی های عقل و علم بشری

- تعصب های گروهی ؛ اجتماعی و سیاسی
- هوی و هوس
- عجله و قضاوت سریع
- شخصیت زدگی
- خشم
- نفرت
- عشق
- جو زدگی و احساسی شدن
- علم بشری نیز از نقیصه خطا و تجدید پذیری رنج می برد و دائم در حال تکمیل و تجدید خود است.

○ اگر نیرویی دیگر که خالی از این نقاط ضعف است برای انسان نباشد
انسان از هدف خود باز می ماند و این یعنی :

○ ناتمام ، عبث و باطل بودن پروژه خلقت انسان

○ زیر سوال رفتن حکمت الهی

○ پس حکمت خدا مستلزم ارسال انبیاء است

اهداف بعثت انبياء

- یادآوری فطریات فراموش شده * فذکر انما انت مذکر *
- آزادی از قید و بند های نادرست (خرافات, عادات و اعتقادات جاهلی و...) * یضع عنهم اصرهم والاغلال *
- دعوت به توحید
- برپایی قسط و عدالت در جامعه * لیقوم الناس بالقسط *
- آشنا کردن مردم با حکمت و آیات الهی * یتلو علیهم آیاته ویعلمهم الكتاب والحکمه *
- تزکیه و تطهیر اخلاقی مردم * ویزکیهم *
- تکمیل فضایل اخلاقی * بعثت لاتمم مکارم الاخلاق *

وحی

معنای لغوی : اشاره سریع و پنهانی و القاء پیام به شکل
سری

استعمالات وحی در قران :

○ غریزه حیوانات (واوحی ربک الی النحل...)

○ الهام قلبی : ایجاد اراده و انگیزه کاری یا ترک

عملی (اذ اوحینا الی ام موسی ان ارضعیه...)

○ وسوسه ی شیاطین (وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم

لیجادلوکم...انعام)

○ القاء پیام الهی به پیامبر (کذلک یوحی الیک والی

الذین من قبلك)

○ نظام خلقت (واوحی فی کل سماء امرها)

معنای اصطلاحی (وحی تشریحی) : آگاهی ویژه ای از

حقایق هستی ، پیامها ، اخبار و دستورات الهی که خداوند

بر قلب پیامبر القا می نماید

تفسیر های ناروا از وحی و نبوت

- پیامبران نوابغی هستند که اندیشه های اصلاحی خود را تحت عنوان پیام الهی ارائه کردند
- نقد :

- مبنای این نظریه نفی وانکار غیب و ارتباط با آن است

- قبول این سخن به معنی دروغگو انگاشتن انبیاست زیرا آنها سخن خود را به خدا منسوب می کنند.

- نوابغ نوعا قادر به اخبار از گذشته و آینده و امور غیبی نیستند (مگر با احتیاط و احتمال)

- کار نوابغ قابل تکرار و مقابله است به

خلاف انبیا

تفسیر های ناروا از وحی و نبوت

وحی تجربه عرفانی پیامبر است که او برای
پیروان خود تفسیر می نماید

نقد:

وحی، مخصوص انسان کامل؛ اما تجربه دینی
اختصاصی نیست

وحی خطا نمی پذیرد در حالی که تجربه دینی
خطاپذیر است

طراحان نظریه تجربه دینی هنوز یک تعریف واحد
و منسجم ارائه نکرده اند. برخی آن را از قبیل عواطف
و احساسات و عده ای از جنس احساس تجربی می دانند.
دسته ای برای آن مبدائی ماورای حس قائلند و دسته ای
دیگر آن را ضروری نمی دانند.

- تجربه دینی حتی برای صاحبان آن اغلب با ابهام و تردید و نوعاً غیر قابل توصیف دقیق است به خلاف وحی که با یقین و اعتقاد کامل دریافت کننده همراه است.
- تجربه عرفانی، مختلف و نیازمند معیار است یا دست کم صاحبان تجربه دینی در تفسیر آن دچار انحراف می‌شوند برخلاف وحی انبیا ؑ که اصول دعوتشان یکسان است .

نکته مهم :

خاستگاه اغلب این اشکال تلاش مدافعان مسیحیت است که برای جبران مشکلات متنی کتاب مقدس به چنین چاره هایی پناه بردند .

در اسلام مشکل تهافت متن یا ناسازگاری با علم و عقل کمتر از آن است که نیاز به طرح این گونه دیدگاهها باشد.

القرآن الكريم

نور علی نور

روشهای تشخیص صدق مدعی نبوت

- بررسی شخصیت مدعی نبوت
- بررسی محتوای ادعای او ، هماهنگی درونی ، سطح معارف و...
- معجزه
- اطرافیان و شاگردان پیامبر: میزان اعتقاد ، وفاداری و استقامت آنان
- بشارت پیامبر قبلی

REVELATION

معجزه

- **تعریف :** عمل خارق العاده و متفاوت از قوانین طبیعی است که پیامبران برای اثبات صدق خود انجام می دهند به گونه ای که :
- **اولاً :** دیگران از انجام آن عاجز باشند.
- **ثانیاً :** همراه با تحدی و همآورد طلبی باشد.
- **ثالثاً :** همراه با ادعای نبوت باشد
- **رابعاً :** با ادعایی که می کند همسو باشد
- **نکته مهم :** معجزه می تواند خلاف قوانین طبیعت باشد اما خلاف قوانین عقل نیست

سکولاریسم

○ ایدئولوژی است که طرفداران آن آگاهانه همه مفاهیم ماورای طبیعی و کارکردهای آن را از زندگی نفی و از اصول غیر دینی به عنوان مبنای اخلاق شخصی و سازمان اجتماعی دفاع می کنند.

○ سکولاریسم

=

○ حذف دین از زندگی اجتماعی و پناه
بردن به عقل عرفی برای تدوین قوانین

یک سوال مهم

○ آیا در جوامع اسلامی نظیر ایران سکولاریسم رهیافت صحیحی است؟

○ پاسخ : مبدأ سکولاریسم اروپای مسیحی است باید شرایطی که منجر به حاکمیت سکولاریسم در جامعه غربی شد را بررسی کنیم سپس ببینیم آیا ما نیز با غربیان از شرایط یکسانی برخورداریم یا نه؟

زمینه ها و عوامل پیدایش سکولاریسم در غرب

متون مقدس و منابع دینی مسیحیت :

جدایی دین از سیاست

انجیل متی: مال قیصر را به قیصر و مال خدا را به خدا بدهید ✓

سوال از مسیح: آیا تو پادشاه یهود هستی؟ ✓

مسیح: اگر پادشاهی من از این جهان بود ✓

خدا من جنگ می کردند تا به یهود تسلیم نشوم؛
لکن اکنون پادشاهی من از این جهان نیست.

فقدان قوانین اجتماعی و حکومتی (قواعد فقهی و حقوقی در ✓

انجیل بسیار اندک است)

ناسازگاری آموزه های اعتقادی مسیحی با عقل و علوم تجربی ✓

زمینه ها اجتماعی پیدایش سکولاریسم در غرب

- رفتار ناشایست کشیشان و فساد اخلاقی و اقتصادی کلیسا
- برخورد خشن با دانشمندان : از ۱۴۸۰ تا ۱۴۸۸ تعداد ۸۸۰۰ نفر به حکم دادگاههای تفتیش عقاید سوزانده شدند
- فروش بهشت، جنگ افروزی، فساد سیاسی درون واتیکان و...
- (به کتب مربوط به تاریخ کلیسا در قرون وسطی؛ پاپ یوحنا 11، پاپ بورگیاس و...مراجعه کنید)